

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnstvo v Kaplarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnstva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—

za pol leta K 72—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—

za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Adijo!

Med demokratsko in radikalno stranko, ki skupno vladati našo državo, se je pojavila zijačoka razpoka, ki more privedi do odstopa sedanje vlade. Katere stranke bodo potem stopile skupaj, da omogočijo novo vlado, se še ne ve. Mi seveda za sedanje vlado ne bomo žalovali, čeprav odkrito izjavljamo, da si krščanski proletarijat tudi od kakšne druge vlade ne obeta nič posebnega, ker bi se morala država postaviti docela na drug temelj, ako naj zadovolji nazorom in težnjam delovnega ljudstva. Dokler ne pride v državi do odločilne moči ljudstvo samo in ne ustvari nov družabni red na podlagi socialne pravičnosti, bomo vsako novo vlado sprejeli z večjim ali manjšim nezaupanjem. Gotovo pa je, da si je težko misliti, da bi kdaj dobili bolj reakcionarno in bolj nesposobno vlado kakor je sedanja, ki hvalabogu že drži klobuk v roki, da se od nas poslovijo.

Najboljše merilo za to, kako je ocenjevati Pašičevo vlado, je na vsak način javno mnenje, ki o nas vlada v inozemstvu. Da ne uživamo simpatij med Nemci, Avstrijci, Madjari in Italijani, je razumljivo in se na to seveda ne oziramo. Važno pa je za nas, da je baš pod sedanje vlado padel ugled naše države med njenimi zavezniki, med državami, ki so pomagale Jugoslavijo ustanoviti in so ji, bodimo odkriti in pošteno, izkazale največje usluge. Sam Lujo Vojnović je na zadnjem kongresu demokratske stranke v Beogradu konstatiral to žalostno dejstvo. Dejal je, da danes zavezniki Jugoslavijo smatrajo za nekak element nemira in nerada, da govori inozemski listi o nekaki balkanizaciji srednje Evrope in da se naši prijatelji dajo sesteti na prstih ene roke. Kot vzrok je navedel nesposobnost naše diplomacije. Toda stvar ima veliko globlje korenine.

Nezaupanje inozemstva do nas datira od takrat, ko se je začel v naši državi izvajati plemenski centralizem v smislu Pašičevega veselrbskega programa. Svet je postal posebno pozoren takrat, ko so Hrvati rekli, da v beograjskem parlamentu ne morejo več sodelovati. Naša vlada je za pravila veliko svojega kredita tudi s svojimi kulturnobojnimi načrti, ker danes tega v Evropi ne razumejo več in ker je katoliška cerkev povsod tako zastopana in tako vplivna, da je skrajno nespametno, če si jo kdo naredi za svojo nasprotnico. Podpiranje pravoslavja proti katolicizmu ni utrdilo kulturnega ugleda naše države v Angliji ali Franciji. Inozemstvo je takoj tudi uvidelo, da je ves nesrbski element v državi potisnjen v bojno pozicijo proti beograjskemu centralizmu zato, ker se ni so lojalno spoštovali obveze in obljube, katere so bile leta 1918. od strani Beograda dane »Narodnemu Vijeću«. Ta nelojalnost je napravila v inozemstvu tem večji vtis, ker se je Pašičeva vlada vedla nelojalno tudi nasproti svojim inozemskim zaveznikom, tako da n. pr. v Angliji velja kot nesporno, da se naši vladi sploh ne sme verjeti. Zato naša vlada nikjer ne najde pomoči razum pod skrajno neugodnimi pogoji in tuji kapital se zelo nerad spušča z nami v zveze. K temu pridejo še naše nesrešne korupcijske afere in pravna nesigurnost ter upravná samovoljnost zlasti na jugu naše države. Dočim je bil ugled naše države pod Protićem in Korošcem še velik, je pod Pašićem padel pod ničlo. To govori več kot cele knjige.

Vzemimo eno samo dejstvo, ki je takorekoč še topla! Niti ena država, ki je članica Zveze narodov, še ni prišla pred ta tribunal kot obtoženka, pač pa je kot prva naša država bila primorana se v Ženevi zagovarjati pred očitkom, da je kršila z albansko afero svoje mednarodne obveznosti. To pa zato, ker je Pašić hotel albansko vprašanje v najneugodnejšem trenutku rešiti z nerodno aranžirano vojaško ekspedicijo mesto da si mirnim diplomatskim in gospodarskim potom zasigura primerni vpliv v Albaniji, ki brez nas ne more živeti. In da niso velesile proti nam nastopile, se nimamo zahvaliti gospodu Boškoviću, ampak temu, da smo se udali v sklep poslaničkov v Parizu. Toda kako malo nam zaupajo velesile, dokazuje to, da se je imenovala komisija, ki bo na licu mesta kontrolirala, ali bo naša vlada izpolnila svoje obveznosti ali ne.

Z eno besedo: Kakor so naši zavezniki prepričani, da sedanja vlada v Jugoslaviji ni sposobna, da reši veliko vprašanje skupnega državnega življenja Srbov, Hrvatov in Slovencev, tako so prepričani,

da ta vlada ni v stanju vzdrževati korektnih razmer napram ostalemu svetu. To je vse, kar se da reči o Pašičevi vladi.

Zato naj gre v božjem imenu! Tisti pa, ki bo prišel za njo, ne bo vesel...

Hienat na delavske pravice.

Malomarnost ministra za socialno skrb.

Beograd, 23. novembra. (Izvirno) Vaš dopisnik Vam je že javil o neverjetni predrznosti podjetnikov v Zenici v Bosni, ki so kljub jasni odredbi od 12. septembra 1919 povišali delavni čas od 8. na 10. ur. Poslanec dr. Janko Šimrak je radi tega atentata na delavske pravice in radi izrazitega gaženja naredb naslovil na ministra za socialno politiko dr. Kukovca energično vprašanje in protest. Minister dr. Kukovec

pa do danes še ni ničesar ukrenil, da bi se spoštovale naredbe. Ta njegova malomarnost je nerazumljiva. Treba je še omeniti, da se je nadzornik urada za delo (inspektor rada) v Sarajevu postavil na stališče podjetnikov, da je zvišanje delavnega časa pravično. Poslanec Jugoslovanskega kluba bodo storiili vse potrebno, da se ta poskus, ki bi imel gotovo za posledico slične napade drugod, zatre že v kali.

Zadnja seja sedanje vlade?

Pašić poda jutri demisijo? — Hudi spori v vladi.

Beograd, 23. novembra. (Izv.) Sinoči od 6. do 8. ure se je vršila seja ministrskega sveta, ki je bila zelo burna in nemirna. Demokratski ministri so spravili v debato vprašanje sporazuma in pogajanj in so pri tej priliki napadali svoje kolege tako besno in ljuto, da se je zahvaliti samo razsodnosti in prisotnosti radikalnih ministrov, da se ni ministriški svet še pred koncem seje razšel, da se več ne sestane. Minister Pribičević je napadel Pašića in mu očital, da dela popolnoma neiskreno politiko, da zavlačuje pogajanja, samo da bi pridobil časa, da se more sporazumeti s Protićem. V sličnem tonu so se izražali tudi drugi demokratski, ki so bili zelo razburjeni. Radikalni ministri so mirno debatirali z njimi, češ: Prepustite policijo, pa

boste še nadalje ostali v vladi! Nikola Pašić je končno javil, da je sprejel od Ljube Davidovića pismo. Na to pismo je odgovoril in poudarjal, da ne zavlačuje pogajanj radikalci, temveč demokratski, ki trdovratno vztrajajo pri tem, da obdrže notranje ministristvo. Dejal je, da se mora do četrtega razčistiti položaj. Če bi se to ne zgodilo, potem bo podal demisijo kabineta. — V splošnem se sodi, da je bila sinočnja seja poslednji sestanek sedanje vlade.

Beograd, 23. novembra. (Izv.) Razmerje med demokracijo in radikalci je dospelo v stadij popolne krize. V tujakih političnih krogih se govori, da bo Pašić postavil vlado brez demokratov. Zatrjuje se, da Pašić že vodi razgovore z raznimi parlamentarnimi skupinami.

Nezadovoljnost z našo diplomacijo.

Beograd, 23. novembra. (Izv.) V radikalnem klubu vlada precejšnje nezadovoljstvo z našo diplomacijo, ki nam je dosedaj

še vedno pripravila v zunanji politiki same poraze. Zahteva se, da se diplomacija reorganizira.

Lepe besede o Kitajski.

Sklep razorožitvene konference.

Pariz, 22. nov. Kakor poroča posebni poročevalci Agence Havas iz Washingtona so v komisiji za daljni iztok zastopani poslanci v posebnem sklepu pokazali trdne namere: 1. da bodo uvaževali suvereniteto, neodvisnost in integriteto Kitajske; 2. da bodo dali Kitajski popolno prostost razvoja in osnivanja uspešne vlade; 3. da

uporabijo ves vpliv, da se uveljavijo načela enakosti v trgovini in industriji za vse narode, ki bivajo na kitajskem ozemlju; 4. da se obvezujejo, da trenutnega položaja ne bodo izkoriščali in si ne prisvajali predpravice, temveč se vzdržavali vseh dejanj, ki bi mogla ogroziti varnost Kitajske.

STINNES V LONDONU.

Berlin, 22. nov. V davčnem odseku državnega zbora je izjavil državni kancelar dr. Wirth, da je Stinnesovo potova-

nje v London potovanje privatne osebe, na katero vlada seveda nima nobenega vpliva.

Skopuh.

Spisal Henrik Conscience — prevel M. J. (Dalje.)

Tis je nastavl eno oko na ključavnico, in ker je bila zunaj luč, je zamogel dovolj dobro opaziti, kar je imela beračica v roki.

Ta je razprostrla papir in dejala: »Vidite li to listino? Umrili ste bolnega starčka, ker ste imeli oporoko, ki vas je postavila za glavnega dediča. Ni vam dovolj kmalu umrl. — No, mislite li, da vam zdaj ni mogoče odtegniti dedščine? Oporoko sem našla v vaši sobi! Kaet je sicer uboga, toda k sreči zna čitati! Čujte!»

In besedo za besedo je jasno in glasno brala:

»Pred Bogom in ljudmi izpovedujem, da postavljam za svojega glavnega dediča Karola Dominika Tisa...«

»Moj testament! Moj testament!« je Tis obupno zakričal.

»Poglejte, kaj bom napravila!« je beračica nadaljevala.

»Hudič!« je kričnil Tis, »na drobne kosce ga trgaj! Moje upanje, moje življenje! Kaet, umorite me!«

Ker se je luč premaknila, je prišel do misli, da hoče žena oditi. Se enkrat je poizkusil in zarjul tako divje, da je odmevalo vseokoli:

»Kaet, Kaet, ah, ostanite še! Odprite, odprite! Torej hočete, da bom poginil gladi v tej strašni kleti?«

»To bi bila čisto pravična kazen božja,« je odvrnila beračica, »saj bi umrli na isti način, ki ste ga namenili stricu Janu. Toda taka smrt je za vas še premila. Takoj boste osvobodjeni. Bila sem pri županu in ta je poslal po ljudi, ki vam bodo odprli. Toda roke vam bodo na hrbtu zvezali in odvedli v pravo ječo. Na morilni deski se boste pokorili, na morilno desko boste položili glavo in kot morilec boste pristopili pred svojega Sodnika v nebesih, ki vse ve in pozna globino vaših nesramnosti.«

Tis je stal za vrati kot okamenel in videl skozi ključavnico odhajajočo Kaet. Ko je ugasnil poslednji solj, se mu je iz prsi izvil pregozen krik; in zgrudil se je kot mrlič, in njegovo telo se je pokotalo po stopnicah, dokler se ni ustavilo na hladnih tleh.

IX.

Prva jutranja svetloba se je prelila z modrim sojem v sobo, v kateri je Tis poizkušal umoriti bolnega starčka.

Na mizi poleg križa sta stali dve voščeni sveči in v stekleni posodici z blagoslovljeno vodo se je nahajala palmova vejica.

Telo nesrečnega starca je nepremično ležalo na postelji. Če bi sodil po njegovih

Seja občinskega sveta.

Na včerajšnji seji obč. sveta je župan naznačil, da je obč. svetnik Burkelje (SLS) vsled bolezní odstopil. Na njegovo mesto je prišel obč. svetnik Albin Zajc, ki prevzame mesto v ubožnem in aprovizacijskem odseku. Za člana kuratorija obrtno nadaljevalnih sol se izvolila Srebot (SLS) in Ambrožič (NSS). V upravni odbor Mestne hranilnice se izvolijo od JDS: Frelich, Turk, dr. K. Triller, dr. Pestotnik, Rozman, Bončar, Kollman in Vidmar. — Od koalicije: Ložar, Pirc, Orehek, Zajc, Stane Vidmar, Sadar, Jug, Tavčar, Kocijan, dr. Petrič, Albin Prepeh. V upravni odbor meščanske imovine se imenuje Val. Accetto; za oskrbnika ubogih v župniji sv. Nikolaja Maček, za zastopnika v društvo za zgradbo delavskih stanovanj Rupnik. — Za zastopnika mestne občine za 1. jugosl. sokolski zlet se izvoli Riko Jug. Dr. Stanovnik poudarja v imenu kluba SLS, da bo njegov klub glasoval za izvolitev zastopnika, ker je taka prireditev za Ljubljano važna s stališča tujskega prometa. Pričakuje pa, da bo občinski svet pokazal svojo lojalnost tudi tedaj, kadar bo povabljen k prireditvam krščanskih organizacij.

Za mestne uslužbence.

Zveza organizacij mestnih uslužbenec je vložila prošnjo za pospešitev rešitve službenih pripevkov, nakazilo stanovanj v mestnih poslopjih predvsem mestnim uslužbencem, kakor tudi glede preureditve službene pragmatike, za kar naj bi se imenovala posebna komisija. — Občinski svet je sklenil, da se glede prve točke ugodi prošnji, glede druge pa se naroča gospodarskemu uradu, naj pregleda mestna poslopja, če je kaj prostorov za mestne uslužbence in če ne stanujejo v njih take osebe, ki bi mogle stanovanja odstopiti na korist mestnih uslužbenec. Pragmatični odsek naj se ne izvoli, ker itak obstoji personalno pravni odsek. — Glede oficijantov in oficijantinj se sklene, da se jim poviša mesečna plača, dokler se ne uredi službena pragmatika, in sicer onim, ki imajo 10 let provizorične službe za 200 K, onim pa, ki imajo 15 ali več let službe, za 300 K.

Poročilo finančnega odseka.

Sklene se, da se Dnevnik zavetiščem za revno šolsko mladino za leto 1921-22 dovoli 100.000 kron prispevka. — Sklene se najeti Mestni hranilnici ljubljansk. 500.000 K posojila za povrnitev brezobrestnega posojila 500.000 K, ki ga je dala meseca junija pokrajinska uprava mestni občini. — Finančni odsek na predlog občinskega svetnika Orehka (SLS) predlaga, da se mestnim vpojencem ter njihovim vdovam z nepreskrbljenimi otroci nakaže nabavni prispevek po 4000 K, z preskrbljenimi otroci po 3000 K, samscem pa po 2000 K. Sirotni mestnih uslužbenec se nakaže nabavni prispevek po 500 K. Županu se prepusti, da nakaže onim, ki uživajo milostno pokojnino, po previdnosti primeren nabaven prispevek. Nabavni prispevki za delavce se določijo na prihodnji seji, ko dokonča delavski odbor svoje delo. — Prošnji A. Razbergerja za odobritev reverza glede polaganja vodovodnih cevi preko mestnega sveta se ugodi. — Sprejme se predlog gospodarskega urada glede vpisa parcele št. 187-15 kat. obč. Gradisce ob Vegovi ulici kot last mestne občine. — Sprejme se

bledih lic in srepnih potezah na obrazu, bi prišel do sklepa, da je že davno izdihnil. Toda temu ni bilo tako; kajti starčeve prsi so se še pregibale in zdelo se je, da se mož šele zdaj bori s smrtjo in da se skuša duša šele zdaj oprostiti telesa.

Nad njegovim obrazom se je sklanjala deklica, ki je z napestim pričakovanjem in boječe motrečim pogledom opazovala vsak znak življenja in pri tem od žalosti ali veselja jokala in drhtela, kakor je pač starec zapadel ali v otrpnenje ali pa v živahnejše dihanje.

Bila je Cecilija, ki je jokala že eno uro in je bila od žalosti skoro izžepana, skušajoč s poljubi obuditi staremu stricu pojemajoče življenje.

Zraven je stala Vana, ki je bila vsak trenutek pripravljena podpirati Cecilijo v njenem delu in skrbti za umirajočega starčka.

Malo dalje sta klečala Bart in njegova mati in pošiljala s pobožno sklenjenimi rokami k Bogu tiho in prisrčno molitev. Duhovnik je že bil obiskal bolnika in ga dal v poslednje olje; tudi zdravnik so bili poklicali in ta je takoj izpovedal, da je starčka uničil glad. Zato je določil, da mu morajo dati vsak dan žlico mesne juhe in neko zdravilo, ki ga je nalašč zapisal v ta namen. Skleda in stekleničica, ki sta stali ob postelji, sta vsebovali omenjeno zdravilo.

ponudba dr. Ivana Lavrenčiča v imenu Obreзовih dedičev za odkup stavbišča Turjaški trg št. 8, in sicer za vsoto 900.000 K. Stroške prodaje nosi mestna občina. — Ponudba Petra Štepcica za odkup mestnega sveta ob Tržni ulici v Sp. Šiški se odkloni.

Poročila stavbnega odseka.

Na predlog poročevalca občinskega svetnika Ogrina (SLS) se ugotovi prošnji Uršule Strah za razdelitev njenega zemljišča ob Ilirski ulici na stavbišča. — Prošnji Fr. Saleharja za razdelitev njegovega zemljišča v Sp. Šiški na stavbišča se ugotovi. — Glede zgradbe mestne stanovanjske hiše na Prulah, ki se je zavlačevala do zadnjega časa, se je sklenilo, naj se delo nadaljuje, da se morebiti še letos spravi pod streho. Hiša bo imela 14 stanovanj. — Odobri se poročilo stavbnega odseka glede tlakovanja in vzdrževanja cest. Kredit 20 milijonov, ki je bil najet v ta namen, je porabil v sporazumu s fin. in stavb. odsekom in županom. — Mestnemu stavbnemu uradu se tudi naroča, naj posveti več pozornosti na vzdrževanje cest, sestavi proračun za nabavo novih voz za pobiranje smeti.

Obč. svetnik Jeglič (SLS) predlaga v zvezi s tem poročilom, da se nemudoma poskrbi za podaljšanje in izboljšanje raznih cest (Emonska naj se zveže z Gorupovo v smeri od Čojzove ceste do obrtne šole, Holcapičeva in Ilirska naj se podaljšata, Bohoričeva popravi, da ne bo zastajala voda). Predlog se odkazuje odseku.

Na predlog poročevalca obrtnega odseka Srebota (SLS) se potrdi novi cenik postreškov z nekaterimi spremembami. Odobri se poročilo o računih mestnih voženj.

Za novo elektrarno.

Obč. svetnik Ogrin (SLS) je obširno utemeljeval predlog radi predpriprav za novo elektrarno. Občinski svet skleni, da se čim prej prične s pripravami za napravo nove mestne elektrarne ob Savi. Priprave naj vodi posebna komisija, ki naj sestoji iz župana, iz 4 članov obč. sveta, načelnikov stavbnega, finančnega ter odseka za elektrarno, mestnega stavb. urada, ravnatelja mestne elektrarne ter po 1 zastopnika tehnične fakultete, gradbene direkcije, inšpekcije voda, srednje tehn. šole ter deželne elektrarne.

K temu resno utemeljenemu predlogu je začel govoriti inž. Turnšek (JDS) s svojimi demokratičnimi nestrastnostmi. (Občinski svetniki SLS mu gromko kličejo, da pričakujejo od inženerja strokovnjaka mnenja, ne pa političnih public.) Inž. Turnšek se nato izjavi proti Ogrinovemu predlogu. Bolj resno je nastopil dr. Triller, ki je menil, da bi bilo treba proučiti tudi vprašanje, če ne bi se dala elektrika napeljati iz Fale. — Župan dr. Perič pojasni, da bo jutri sklicana anketa strokovnjakov. Je mnenja, da naj bi mesto predlagane komisije vodil predtela že obstoječi odsek za elektrarno, ki naj pritegne še druge strokovnjake. — Obč. svetnik Kremžar (SLS) podpira Ogrinov predlog, ker nam deloma žalostne izkušnje iz preteklosti kažejo, da ni dobro prepuščati take važne zadeve nekaterim strokovnjakom, marveč je treba pritegniti čim večji krog pravih strokovnjakov. — Nato predlagatelj prilagodi svoj predlog županovemu mnenju. Predlog se sprejme in odkazuje odseku.

Za nov regulacijski načrt.

Obč. svetnik Ogrin (SLS) nato utemeljuje svoj predlog, da se uredi regulacijski načrt za severni del mesta, mestni pomeni naj se razširi proti Posavju, za vojno upravo dogovorno naj se odpravi smodnišnica in tudi provizorna želez. proga na tem mestu naj se odstrani. Predlagatelj je svoj predlog obširno in strokovnasko utemeljil. — Obč. svetnik Kremžar kratko nasvetuje k temu, naj se radi regulacije mesta in radi zunanjega lica Ljubljane sploh skliče posebna komisija strokovnjakov, arhitektov, umetnikov, ker brez teh se tako važno vprašanje ne sme reševati. Župan pojasni, da se bo to zgodilo. Predlog obč. svetnika Ogrina se sprejme in odda odseku.

Davek kvartopircem.

Obč. svetnik Jeglič predlaga, naj se uvede davek, kateri naj zadene igralce s kartami v javnih lokalih. — Predlog se sprejme in odkazuje odseku.

Razno.

Obč. svetnik Jeglič (SLS) prosi župana, naj nemudoma poskrbi, da se izplačajo mitniškim uslužbencem primerni predujmi na račun prih. zvišanja plač, kakor je to bilo že sklenjeno. — Župan sporoči, da se je to zgodilo. — Obč. svetnik Orehek (SLS) ugotavlja, da je zadnjič neki list o njegovem govoru neresnico poročal. On ni rekel, da bančni uradniki postopajo, pač pa je rekel, da jim ravnatelj nočejo nakazati pravočasno dela. — Obč. svetnik Kocmur (JDS) vpraša poleg drugega župana, kaj je z novim magistratnim postopkom. Župan odgovarja, da je to že v projektu, da pa je treba dobiti prostor in kredit. — Obč. svetnik Ogrin (SLS) omenja, da je svoječasno mestni šolski svet dovolil uporabo telovadnice raznim telovadnim društvom. Ko se je pred kratkim neko društvo v tej zadevi obrnilo na šolski svet za telovadnico, je dobilo odgovor, naj se kar dogovori s slugo dolžne šole. Ko je zastopnik društva nato res prišel k slugi, ga ta nahlali, češ: »Jaz z Vami nimam nič govoriti.« Ko se je nato zastopnik obrnil na ravnatelja šole, je ta dejal, da o celi stvari nič ne ve, vsled česar tudi slugi ne more ničesar ukazati. Prosi župana, da napravi v tem oziru red. — Po nekaterih drugih vprašanjih je župan zaključil javno sejo ter otvoril tajno.

Tajna seja.

Iz mestne službe so naznanili svoj odstop uslužbenec: Adolf Ribnikar kot tržni nadzornik, dr. Oskar Krajo kot mestni fizik ter gđ. Fr. Bajtova. Dr. Krajo se izreče za 15 letno vestno delo pisarne zahvala. — Tudi gđ. Bajtovi se izreče pri-

znanje. — Dr. Brilej se imenuje za definitivnega konceptnega uradnika v devetem činovnem razredu. — Gđ. Fanica Babšek se od 1. avg. 1921 dalje imenuje za oficijalko. — Vdovi in otrokom umrlega začasnega sluga mestnega fizikata Ivana Jenka, ki si je pri prenašanju grižavih bolnikov nakopal grižo in za njo umrl, se določi vdovina — Čebulju, bivš. uslužb. mestne klavnice se dovoli miloščina za dobo 3 let. — V imenu fin. ods. je poročal obč. sv. Kocmur ter predlagal, da se 2 občanoma, ki sta bila sprejeta v domovniško zvezo, zniža pristojbina na 100 kron. — Občinski svetnik Srebot je poročal v imenu obrtnega odseka o raznih prošnjah za razne obrtne koncesije. Tvrdba Julio Meini je prosila za koncesijo za prodajo špezijskega blaga na debelo. Ker ni znano, kdo stoji za to »nacionalizirano« tvrdbo, se je zadeva še enkrat odstopila odseku. Kavarnar Vospurnik je prosil za prenos obrti iz Virantove hiše na Stari trg (v postopje, kjer je bil doslej poštni urad). Proti še eni nočni kavarni na Starem trgu so odločno nastopili zastopniki SLS. Poudarjali so, da je razgrajanje in popijanje tam še sedaj več ko preveč. V prostor, kamor naj bi prišla Vospurnikova kavarna, naj pride rajši kak produktiven obrtnik s koristno obrtjo. Saj je n. pr. iz Virantove hiše bil vržen na cesto star obrtnik, ki sedaj nima nikjer prostora, ne stanovanja, ne eksistence. Po dolgi debati se je sklenilo, naj gre zadeva v policijsko zdravstveni odsek, ki naj ugotovi, če so prostori za kavarno tam sploh primerni.

Politični dogodki.

+ Pozno spoznanje. Do zadnjega smo bili tisti, ki smo zahtevali nerazdeljeno Slovenijo kot upravno enoto, izpostavljeno najhujšim napadom demokratičnega tiska. Očitati so nam, da hočemo Slovenijo iz strankarskih interesov, da bi tu utrdili reakcijo, a v Belgradu so nas očrnilo kot veleizdajalce. Razen poslancev SLS so v ustavodajni skupščini vse druge stranke glasovale za ustavo, ki odreja razkosanje Slovenije. Šele sedaj, ko je demokratiška stranka predložila parlamentu podrobni načrt o razdelitvi države na oblastva, glasom katerega se razdeli Slovenija na tri oblasti, se je nekaj zganilo tudi v prsih in možganih dosedanjih brezpopojnih pristavšev nove ustave. Sedaj še-le so se spomnili, kolika nepopravljiva škoda bi zadela Slovence in s tem tudi celoto, ako bi se komaj združeni deli slovenskega plemena in njegove zemlje zopet raztrgali in razparcelirali. Slovensko pleme, združeno v eni upravni enoti, Sloveniji, bi pomenilo živ organizem, poln energij in zmoglosti, sposoben za nedogleden razvoj. Tri slovenske oblasti brez medsebojne zveze bi pomenjale par uradnih dostojanstvenikov in trumo uradništva, ob katerem bi se preživljalo nekaj obrtnikov in trgovcev, drugega nič. Pa so se pokesali naši ustavotvorci in šli v Kanoso. Glavni urednik »Slov. Naroda« g. R. Pustoslavšek je včeraj v svojem listu priobčil uvodnik, kjer s povzdignjenim glasom svari pred nepotrebnim ustvarjanjem 26 dragih uradniških središč in zlasti tudi pred razkosanjem Slovenije. Pravi, da to razkosanje ne bo pospešilo narodnega edinstva niti za joto, pač pa bo še Slovence zopet ločilo na Stajerce in Kranjce. Na enako odločen način pobija razdelitev države po demokratiškem načrtu tudi napredna »Jugoslavija«, češ, da se tej razdelitvi upira realnost preteklosti in sedanjega življenja. »Ustavna revizija — piše »Jugoslavija« — je gotovo dejstvo. Oblast Slovenije bo ostala ena in nerazdeljiva, ker bo omogočila mirni razvoj gospodarske, narodne in kulturne sile slovenskega naroda. Taka oblast ne bo proti narodni in državni edinstvi. Ona jo bo šele na edini, zgodovinski in sociološki način omogočila.« Tako smo končno zagovorniki nerazdeljene Slovenije vendar le prišli v patriotično družbo? Mi z veseljem beležimo, da je sedaj vsa Slovenija v enem taboru, ki zahteva njeno upravno edinstvo in nerazdeljivost. Izjemo delajo edino le še socialni demokrati, o katerih pa upamo, da bodo v odločilnem trenutku še našli pot k bratom.

+ Pred kapitulacijo vladne trdnjave? Iz Belgrada prihajajo poročila, iz katerih je razvidno, da je demokratiško-radikalna vladna trdnjava kljub vsem dosedanjim demokratičnim demantjem vendar-le tik pred kapitulacijo. To potrjujejo tudi radikalna »Tribuna« in demokratiška »Pravda«. Po vseh teh vesteh se je med Pašićem in Protićem končno dosegel sporazum na tej podlagi, da radikalna stranka raztrga sporazum z demokrati in si poišče za sodelavce na vladi drugih zaveznikov. Pašić in Protić naj sestavita novo vladno sodelovanje Hrvatskega bloka in muslimanov ter ostalih skupin, a Radić naj bi v parlamentu dal kvorum. Ta nova vlada naj bi bil nekak volivni kabinet, ki naj bi poleg nekaterih drugih zakonov predložil skupščini volivni zakon in izvedel nove volitve. Tako belgrajska poročila. Pokazati se mora v kratkem, v koliko so točna.

+ Pota državnih volov in ovac. Beogradski Dnevnik se z nova peča z ahero ministra Pucija v stvari govedi in ovac, ki smo jih dobili od Nemčije kot vojno odškodnino. Vso to živino: 60.000 volov in

17.500 ovac je minister Pucelj prodal za počen groš raznim kapitalističnim tvrdkam — zagrebškemu »Prometu«, ljubljanskemu »Impexu« in nekemu konzorciju — brez vsakega razpisa in vsake dražbe. — Država je oškodovana za stotine milijonov. Na vse te očitke minister Pucelj molči. Samo na shodu samostojnih v Ljubljani je omenil, da je bila dotična živina — okužena. To je pa še lepše: Kako je mogel prevzeti okuženo živino?!

+ Mijatović — tudi ti? Zadnjič smo poročali o odkritjih g. Čede Mijatovića o umazanih zvezah našega londonskega konzula Jovanovića s Kumanudijevim zunanjim državnim posojilom, češ da hoče Jovanović tu »zaslužiti« težke milijone na račun države. Sedaj pa poročajo iz Belgrada, da je dr. Kumanudi izjavil, da bo objavil poročilo, iz katerega bo razvidno, da je v stvari iz enakih sebičnih namenov prizadet tudi Čeda Mijatović. Zaboga — ali je še kje med temi gospodi kak pošten mož?

Dnevni dogodki.

— Koalicija vseh jugoslovanskih železničarjev. Na zagrebškem železničarskem zborovanju so sklenili, da se v boju za službeno pragmatiko koalirajo vse železničarske organizacije. Pogodbo so podpisali zastopniki vseh srbskih, hrvatskih in slovenskih železničarskih organizacij.

— Začasna ureditev delavskega zavarovanja za Krk in Kastav. Ministrstvo za socialno politiko je izdalo naredbo o začasni ureditvi delavskega zavarovanja na otoku Krku in v občini Kastav. Zavarovanje za slučaj bolezni se vrši temeljem dotičnih zakonskih predpisov za Slovenijo in Dalmacijo preko okrožne blagajne za delavsko zavarovanje na Sušaku in njene podružnice v Kraljevi; za slučaj nesreče in pristojnih zavodov v Ljubljani.

— Stinnes prodira na Mažarsko. Kakor poroča »Pragai Szemle« je nemški industrijski kralj Stinnes že dalj časa poskušal, dobiti premoženje v Rima Muráyi in SálgóTarjan v svoje roke, a brez uspeha. Sedaj je naskočil trdnjavo od druge strani. Začel se je dogovarjati z založniško in časniško d. d. Athenäum v Budimpešti in povabil glavnega delničarja Antona Miklósa k sebi v Berlin. — Od omenjene družbe so poleg drugih listov odvisni dnevniki »Az est«, »Magyarország« in »Pesti napló«.

— Smrt pri kraji jabolk. Dne 14. septembra je kradel ponoči 16 letni sodarski vajenec Vincenc Kern v družbi štirih tovarišev jabolka na vrtu Ivane Kozel v Taenu. Gospodinja je prihitela na vrt, da zapodi tatince; prihitel ji je na pomoč tudi France Kozel z nabitvo vojaško karabinko, ki se je sprožila in kroglica je prodrla Keru v trebuh in je fant 30. septembra v bolnišnici umrl. Po § 335. k. z. je prisodilo deželno sodišče Francu Kozelu 3 tedne strogega zapora.

— Svojo mater pretepel je z bičevnikom Ivan Jerala iz Pirnič in jo poškodoval po hrbtu, nogah in v bokih. Po § 496. mu je prisodilo deželno sodišče 50 dinarjev globe.

— Pretep na Perovem. Matevž Bajželj je 17. septembra letos na Perovem ranil v pretepu Janeza Podržaja. Deželno sodišče mu je za to prisodilo 2 meseca težke ječe.

— Preoblike uradništva tudi na Franoskem. Iz Pariza poročajo, da je finančni odsek poslanske zbornice sklenil, da se mora število državnega uradništva znižati za 50.000 oseb. Od 1. 1914. se je število državnega uradništva na Franoskem pomnožilo za 140.000 oseb.

— Tatvina na Gorenji Savi. Restavratorki Slavki Tomažič na Gorenji Savi je bilo ukraden 10 namiznih prtov, vrednih 5000 kron, 8 do 10 ruh, vrednih 4 do 5 tisoč kron in 5000 kron denarja.

— Trgovinarju Lajos Matjanu v Sp. Hrušici so bili ukradeni trije gonilni jermenji, vredni 30.000 kron.

Ljubljanska poročila.

Andreja Gričarja, o katerega grehah smo poročali včeraj, je poročila oprostila.

V tajni razpravi je bil na to obsojen 23 letni posestnikov sin Ivan Plahutnik iz Godiča pri Kamniku na 14 mesecev težko ječe, ker je onemogel neko omoženo žensko.

Danes je predsedoval porotnemu senatu dvorni svetnik Vederjask, votnata sta bila nadsvetnik Jare in svetnik dr. Kaiser, državno pravdnikstvo je zastopal državni pravdnik Lavrenčak. Razpisana sta dva slučaja: Prvi se je zagovarjal Josip Tance, kateri je obtožen:

Potvorjen ček.

Josip Tance iz Nabrežine je v prvi polovici meseca aprila 1921 ponujal Adalbertu Ivanuši v Ljubljani in Milanu Kravanji v Cerknici v prodajo, Antonu Lipovžu na Rudniku pa v zastavo za posojilo zneska 1000 kron potvorjen ček Banco di Roma, glaseč se na 20.000 lir. Obtožen je hudo delstva poskušene goljufije po §§ 8., 197., 203. k. z. Tanceta je zagovarjal g. dr. Smole.

Ljubljanski dogodki.

Ij Poročil se je kontrolor mestne hranilnice g. Franc Abulner z mestno učiteljico gđ. Marijo Pezdin.

Ij Tedenski zdravstveni izkaz. V tednu od 13.—19. t. m. je bilo v Ljubljani 31 porodov (med temi en mrtvorojenec), 20 oseb je pa umrlo. Od teh je pobrala jetika 2 in trebušni legar 2 osebi. Nalezljivih bolezni smo imeli te-le slučaje: davica 1, škrlatinka 1, trebušni legar 2, griža 2 in ošpice 4.

Ij Pest paprike je vrgel v oči danes okrog poldne na Sadnem trgu prodajalec paprike nekemu dečku. Na dečkovo vpljso so prihiteli ljudje, ki so ubogega fantu zmirali. Fant je tožil o groznih bolečinah. Ljudje, ki se jih je nabrala cela množica, so bili na ogrskega prodajalca silno ogorčeni.

Ij Vjeti judovski slepar. Jud Maks Weiss iz Karada je prišel k trgovcu Osvatu Dobeju v Ljubljano, kateremu je natevil, da je brat in kompanjon zdravnika Schöna v Zagrebu in da je upravičen za inkasso, vsled česar mu je Dobej izročil enkrat 12.000, drugi pa 14.255 kron. Weiss pravi, da je denar zakvartal. Deželno sodišče je prisodilo Weissu 5 mesecev težke ječe.

Ij Ker je krivo pričala. Dne 16. julija 1921 je Helena Pust pri okrajni sodnji v Ljubljani krivo pričala. Deželno sodišče je prisodilo Pustovi 2 meseca ječe, poostrene s postom in trdim ležiščem mesečno.

Ij Pred Zmajskim mostom. Dne 23. avgusta 1921 pred polnočjo so se sprli pred Zmajskim mostom Janko Kessler in Friderik Šafec s šoferjem Francetom Ogrinom. Prepri je privabil nadstražnika Devorina Znidaršiča, kateremu Ogrin ni hotel povedati svojega imena rekoč: »Kaj Vam mar!« Nadstražnik je Ogrina aretiral, med potjo ga je pa Ogrin še ošteval z revo. Ogrin, ki je bil zaradi manjših grehov sedemkrat predkaznovan, je bil pri deželnem sodišču obsojen na 600 kron globe, eventualno na 5 dni zapora.

Naša društva.

d Osrednji odbor SDZ ima danes ob 17. uri v II. nadstropju ljudskega doma važno sejo. Pozivam vse tovaršice, ki so bili na zadnjem obnem zborni izvoljeni v odbor, — tudi če svojih mest ne morete prevzeti —, da se danesnje seje zanesljivo udeležite. — Predsednik.

Osnutek službenega reda za železnice.

NAČRT KOALICIJSKEGA ODBORA.

(Dalje.)

Člen XIII.

Delovni red za osebe v delavnicah, skladiščih itd. § 136. V vseh delavnicah, ozir. elektr. centralah, skladiščih itd. je zaposleno: a) nameščeno osebje, b) stalno in nestalno osebje, c) vajenci v glavnih in obratnih delavnicah, na temelju službenega reda železnice, drž. priv. in lok. in ozkotirnih železnic.

§ 137. Za službenice pod točko a § 1 glede delovnega razmerja veljajo tozadevne določbe v omejenem službenem redu, izven tega one v pragrafih 5 do 10 tega delovnega reda.

§ 138. Za uslužbenice pod točko a in b kakor tudi c v § 1 veljajo določbe tega delovnega reda.

§ 139. Sprejem v službo. 1. Sprejemajo se le odrasli moški po službenem redu § 1, čl. 1, 1. del. Vajenci po § 2 istega člena in dea (glej § 63, čl. VIII, 3. del). 2. Sprejem delavcev in vajencev se izvrši potem predstojnikov kurilnice delavnic, skladišč, postaj itd. (glej § 1 in 2, čl. I, 1. del). 3. Osebe, kateri je sprejeto v železniško službo, mora vse predpisane listine (domovnico, kratki list, delavsko knjižico), katere se rabijo, oddati svojemu predstojniku v skrambo proti izročitvi potrdila, ter jih mora vrniti po pravilnem izstopu iz službe.

§ 140. Vse delavno osebje mora imeti redno na vsakih 14 dni med delavnim časom po turnusu urejene strokovne tečaje, ozir. šole za vajence (glej § 63, čl. VIII, 3. del).

§ 141. Delovni dnevi, čas, odmori, delo ob nedeljah in praznikih. 1. Vsakdanji delavni čas znaša brez vračunavanja odmorov po navadi 8 ur. Začetek delovnega časa kakor tudi odmora določi službeni načelnik sporazumno z železniškim odborom (lok. odbor). Pri temu je upoštevati krajevne in druge posebne razmere ter pomen vlakov, obenem se je tudi na željo delavstva ozirati. Dopolnsko delo je med popoldanskimi ločiti s popoldurnim odmorom. Pri opravih, kot posttranske delo, je to delo pred rednim početkom ali po zaključku dela (zakuriti kotla, mazanje transmisije, peči itd.) je vsako tako delo kot čezurno odškodovati. (Glej § 67, čl. IX, točka b.) 2. Delovni čas se more skrajšati tudi na 6 ur ter se zaslužek ne sme skrajšati. Ako se delavca začasno uporablja v drugih službenih strokah, izveniši vlakopospevalno ali vlakosporno službo, je podrejen drugim določenim posebnim predpisom. 3. Delavci so dolžni opravljati službo v odrejenih delovnih urah. (Glej § 67 c in § 72, čl. XI.) 4. Pred koncem dela se da delavcem vsakokrat 15 minut časa za umivanje in napravljanje. 5. Na sklepi dan v tednu se da delavcem v namen čiščenja delavnih prostorov in strojne uprave pol ure. 6. Pričetek in konec delovnega časa naznanijo nadzorovalni organi, če ni za to posebna priprava (zvonce, piščalke itd.).

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.